

Тарас Нагайко

ПЕРЕЯСЛАВЩИНА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНІ ЗМІНИ (2017–2021)

Taras Nahaiko

TRANSFER OF PROPERTY UNDER THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION: ADMINISTRATIVE AND TERRITORIAL CHANGES (2017–2021)

У статті простежено динаміку адміністративно-територіальних змін на Київщині, зокрема в межах колишнього Переяслав-Хмельницького району, що відбулися внаслідок політики децентралізації у період 2017–2021 рр. На основі аналізу документів органів державної влади та матеріалів місцевої преси окреслено перебіг змін, що відбулися в регіоні. До наукового обігу введено інформацію з історії утворення об'єднаних територіальних громад на Переяславщині, відомості щодо розвитку їх складу тощо. Висвітлено обставини процесу ліквідації Переяслав-Хмельницького району.

Ключові слова: Переяславщина, Переяслав, Переяслав-Хмельницький район, територіальна громада, реформа, децентралізація, адміністративні зміни.

The article traces the dynamics of administrative and territorial changes in the Kyiv region, in particular within the former Pereyaslav-Khmelnytskyi district, which occurred as a result of the decentralization policy in the period 2017–2021. Based on the analysis of documents of state authorities and local press materials, the course of changes that took place in the region. Information on the history of the formation of united territorial communities in Pereyaslav region, information on the development of their composition, etc. The circumstances of the liquidation process of Pereyaslav-Khmelnytskyi district are highlighted.

Keywords: Pereyaslav region, Pereyaslav, Pereyaslav-Khmelnytskyi district, territorial community, reform, decentralization, administrative changes.

Політика децентралізації та пов'язані з нею реформи в Україні набули значення важливого державотворчого процесу. По суті він був спрямований на узгодження інтересів держави та територіальних громад. Ідея закріплення за місцевою владою прав самостійно визначатися щодо власних ресурсів загалом була покликана сприяти більш ефективній реалізації принципів народовладдя на місцях. Зміни в підходах до адміністрування громад задля їх ефективного розвитку стали основним рушієм впровадження адміністративно-територіальних перетворень на рівні держави.

Перший етап децентралізації відбувся упродовж 2014–2019 рр. У цей час було здійснено напрацювання нормативних документів та відбу-

лося практичне втілення окремих кроків. Так, відповідно до «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні»¹, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 1 квітня 2014 р., одним з шляхів децентралізації було заявлено визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. З-поміж обстоюваних у Концепції завдань, зокрема, досягненні оптимального розподілу повноважень між різнорівневими владними структурами, вказувалося на те, що органам місцевого самоврядування базового рівня надаються повноваження відповідно до їх кадрового, фінансового, інфраструктурного потенціалу та ресурсів на новій

¹ Документи, що аналізуються автором, узято з офіційних ресурсів органів влади України.

територіальній основі. Окреме завдання стосувалося визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади. Зокрема, до уваги було взято базовий (громада), районний (район) та регіональний (область) рівні адміністративного поділу. Забезпечення реалізації місцевої влади на базовому рівні покладалося на сільські, селищні та міські ради, на районному – районні ради.

Постановою КМУ № 385 від 6 серпня 2014 р. було затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 р., згідно з цілями якої визнавалась децентралізація державних повноважень шляхом їх передачі на місцевий рівень, запровадження ефективного механізму координації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування на різних територіальних рівнях. У документі зазначалося: «Питання ефективності здійснення заходів у рамках реалізації Стратегії неможливо розглядати окремо від питання проведення реформи адміністративно-територіального устрою». Однією з «операційних» цілей стратегії визначалась децентралізація влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою. Зокрема, визначено завдання запровадження триланкової системи адміністративно-територіального устрою.

Указом Президента України № 5/2015 від 12 січня 2015 р. було схвалено «Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Метою політики у сфері децентралізації визначався відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні.

Важливим кроком практичного втілення процесу децентралізації став закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. Згідно з ним суб'єктами добровільного об'єднання територіальних громад визначалися суміжні територіальні громади сіл, селищ та міст. Зокрема, вказувалося, що під час добровільного об'єднання територіальних громад

до уваги слід приймати історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток.

8 квітня 2015 р. з'явилася Постанова КМУ № 214 «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад». Зокрема, при утворенні нових адміністративно-територіальних одиниць рекомендувалося брати до уваги певні критерії: щодо площі, чисельності населення, фінансових показників тощо.

По суті політика децентралізації мала позначитися зменшенням кількості територіальних утворень у межах областей – районів, сільських рад та створенням нових, більших за площею, адміністративних одиниць – територіальних громад.

У межах Переяслав-Хмельницького району цей процес було розпочато в 2015 р. Розпорядженням КМУ № 1206 від 18 листопада 2015 р. було затверджено Перспективний план формування територій громад Київської області. У його редакції до розпорядження КМУ № 266-р від 19 квітня 2017 р. було подано відомості щодо двох об'єднаних територіальних громад Переяславщини – Ташанської та Циблівської (табл. 1).

На практиці ж у 2017 р. на території Переяслав-Хмельницького району було утворено Дівичківську та Студениківську територіальні громади. Так, шляхом об'єднання семи сіл району: Стовп'яги, Гречаники, Веселе, Кавказ, Дівички, Ковалин, Єрківці – 9 листопада 2017 р. було сформовано межі Дівичківської сільської територіальної громади [21]. Деякі відомості про її подальший розвиток відображено в місцевій пресі. Зокрема, після виборів, що відбулися 25 жовтня 2020 р. продовжився процес формування складу місцевої влади. Так, 18 листопада 2020 р. на сесії Дівичківської сільської ради було обрано старост сіл Дівичківської ОТГ²: Єрківці, Ковалин, Стовп'яги. Того ж дня на сесії Циблівської сільської ради обрано старост старостинських округів: Пологи-Яненки, Лецьки та виконувачів обов'язків сільських старост сіл Світанок та Хоцьки [27, с. 6]. Також зафіксовано, що на початок 2021 р. на території Дівичківської ОТГ проживало 5038 жителів [5, с. 9].

² ОТГ – об'єднана територіальна громада. Ці адміністративно-територіальні утворення виникли внаслідок реформи децентралізації шляхом добровільного об'єднання суміжних територіальних громад сіл, селищ та міст. У червні 2020 р. на базі ОТГ були сформовані нові адміністративні одиниці – міські, селищні та сільські територіальні громади. Тут і далі вживання абревіатури поза вказаною хронологічною межею поруч з назвами громад обумовлено її використанням у джерелі.

12 жовтня 2017 р. (за іншими відомостями, у грудні того ж року – прим. автора) шляхом об'єднання п'ятих сільських рад Переяслав-Хмельницького району: Студениківської, Козлівської, Переяславської, Сомководолинської, Соснівської – була утворена Студениківська сільська територіальна громада [22]. У подальшому її територія зазнала певних змін. Так, у газеті «Вісник Переяславщини» за 18 жовтня 2019 р. повідомлялося, що Студениківську ОТГ планувалося збільшити за рахунок приєднання сіл Семенівка та Леляки Баришівського району, що не виявили бажання входити до Березанської міської ОТГ. Окрім того, було надіслано пропозицію селам Переяслав-Хмельницького району про приєднання до Студениківської ОТГ. Повідомлялося, що згоду на приєднання висловили представники села Строкова. Також про готовність приєднання було заявлено Пристромською сільською радою. Враховуючи географічне розташування, умовою для цього мало стати подібне бажання Вовчківської та Семенівської сільських рад [3, с. 5]. Згідно з відомостями перспективного плану формування територіальних громад Київської області від 12 червня 2020 р., до її складу приєдналися території Строківської, Пристромської (Переяслав-Хмельницький район) та Семенівської (Баришівський район) сільських рад [22].

23 січня 2019 р. з'явилося Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019–2021 роки». Згідно з цим документом передбачалося реалізувати низку завдань, зокрема, сформуванню нову територіальну основу для діяльності органів влади на рівні громад і районів. Задля цього до 1 березня 2019 р. було заплановано розробку проекту Закону України щодо врегулювання питання затвердження адміністративно-територіального устрою базового рівня. До 1 червня 2019 р. планувалося розробити пропозиції щодо адміністративно-територіального устрою базового та районного рівнів областей. До 20 лютого 2020 р. мало відбутися розроблення та внесення змін до перспективних планів формування територій громад областей.

19 липня 2019 р. на прес-конференції у Київському центрі розвитку місцевого самовря-

дування в. о. директора департаменту містобудування та архітектури Київської обласної державної адміністрації (далі – КОДА) Д. Ликов озвучив пропозицію створення у Київській області п'яти районів: Білоцерківського, Броварського, Васильківського, Ірпінського та Переяслав-Хмельницького. Зокрема, було представлено відповідний проект. При цьому останній з районів пропонувалося утворити в тому числі за рахунок частини територій, які попередньо було віднесено до Броварського району. Згідно з пропозиціями Мінрегіону, попередній проект адміністративно-територіального устрою субрегіонального рівня Київської області передбачав утворення у ній чотирьох з зазначених вище районів – без Переяслав-Хмельницького [16, с. 4].

Тим часом на Переяславщині тривав процес об'єднання територіальних громад. 30 червня 2019 р. (за іншими відомостями 12 червня 2020 р. – прим. автора) внаслідок об'єднання п'яти сільських рад Переяслав-Хмельницького району: Циблівської сільської ради (с. Циблі), Лецьківської сільської ради (села Лецьки, Вінинці, Пологи-Чобітьки), Полого-Яненківської сільської ради (с. Пологи-Яненки), Світанківської сільської ради (с. Світанок), Хоцьківської сільської ради (с. Хоцьки) була утворена Циблівська сільська територіальна громада [1; 20; 24].

15 серпня 2019 р. шляхом об'єднання територіальних громад шести сільських рад сіл Переяслав-Хмельницького району: Виповзкої, Горбанівської, Денисівської, Малокаратульської, Помоклівської, Шевченківської – була утворена Ташанська сільська територіальна громада [23]. У квітні 2020 р. місцева преса повідомляла, що Ташанська ОТГ включала одинадцять сіл з семи сільських рад, на основі яких було утворено відповідні старостати [8, с. 8]. Натомість у публікаціях місцевої районної газети за серпень та грудень 2021 р. зауважено, що на той час до складу Ташанської ОТГ входило шістнадцять населених пунктів, які раніше об'єднували дев'ять сільських рад: Ташанська, Виповзька, Динисівська, Горбанівська, Малокаратульська, Помоклівська, Пологовергунівська, Улянівська, Шевченківська. [2, с. 3; 11, с. 8]. За даними офіційного сайту³ Ташанської сільської територіальної громади, вона складається з територіального

³ Відомості електронного ресурсу не узгоджуються з інформацією, наведеною в місцевій пресі.

центру – с. Ташань та семи старостинських округів: Виповзький старостинський округ у складі сіл Виповзки, Шевченкове; Горбанівський старостинський округ у складі сіл Горбані, Чопилки; Денисівський старостинський округ у складі сіл Дениси, Положаї; Малокаратульський старостинський округ у складі сіл Мала Каратуль, Травневе, Воскресенське; Помоклівський старостинський округ (с. Помоклі); Полого-Вергунівський старостинський округ (с. Пологи-Вергуни); Улянівський старостинський округ у складі сіл Улянівка, Тарасівка [23].

6 вересня 2019 р. на круглому столі «Перспективи формування нової системи адміністративно-територіального устрою Київщини», який організувала Українська асоціація районних та обласних рад за підтримки Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні», який було проведено на базі КОДА, було презентовано черговий проект адміністративно-територіального устрою Київської області. Він передбачав створення шести одиниць субрегіонального рівня з наступними адміністративними центрами: Біла Церква, Бровари, Ірпінь, Обухів, Переяслав-Хмельницький та Фастів. Базисною основою для створення нового району з центром у м. Переяславі та населенням 229 861 особа мали стати Переяслав-Хмельницький, Баришівський, Згурівський, Яготинський райони та Березанська ОТГ [10].

У жовтні 2019 р. у місцевій пресі повідомлялося про наміри утворення у Київській області п'яти або шести районів, центром одного з яких мав стати Переяслав-Хмельницький⁴. У схемі об'єднання територій передбачалося, що до майбутнього утворення увійдуть Переяслав-Хмельницький, Березанський, Баришівський, Яготинський та Згурівський райони. Відповідне звернення Переяславської міської ради було направлено до Президента України, Верховної Ради України (далі – ВРУ), КМУ та КОДА [15, с. 5].

Тоді ж у жовтні піднімалося питання створення Гайшинської ОТГ на базі сіл восьми сільських рад Переяслав-Хмельницького району, зокрема: Гайшинської, Гланишівської, Вовчківської, Пристромської, Велико-Каратульської, Строківської, Дем'янецької та Мазінської. Втім подібна ініціатива не знайшла загальної підтри-

мки в низці громад. Попри це восени 2019 р. ініціаторами такої форми об'єднання було направлено звернення на розгляд до КОДА [3, с. 5].

У листопаді 2019 р. у місцевій пресі було знову наголошено, що під час вищезазначеного круглого столу в контексті обговорення пропозицій з удосконалення адміністративно-територіального устрою Київської області його учасники, експерти та науковці, підтримали пропозицію створення на Київщині шести одиниць субрегіонального рівня – Ірпінського, Броварського, Переяслав-Хмельницького, Фастівського, Білоцерківського та Обухівського районів. Крім того, повідомлялося про ініціативу влади м. Яготин про створення на його базі центру одного з майбутніх районів Київської області [14, с. 2].

Другий етап децентралізації включає період 2020–2021 рр. та характеризується утвердженням змін територіально-адміністративного поділу. Зокрема, 20 травня 2020 р. вийшло розпорядження КМУ «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Київської області». У місцевій газеті вказувалося, що в межах Переяслав-Хмельницького налічувалося п'ять спроможних об'єднаних громад – Дівичківська, Циблівська, Ташанська, Студениківська, Переяславська. Щодо цих адміністративно-територіальних одиниць зауважувалося, що без змін залишилися території перших двох: до Ташанської увійшли Улянівська та Полого-Вергунівська сільські ради, які до того часу утримувалися від об'єднання і не брали участі у виборах 2019 р.; до Студениківської (розширилася найбільше) – Строківська, Семенівська (Баришівський район) та Пристромська сільські ради. До міської Переяславської ОТГ увійшли Велико-Каратульська, Гайшинська, Гланишівська, Вовчківська, Дем'янецька та Мазінська сільські ради [4, с. 3].

9 та 10 червня 2020 р. у КОДА відбулися наради щодо проектування карти адміністративно-територіального устрою області. У порівнянні з попередніми планами утворення шести нових районів відбулися зміни щодо окремих їх центрів. Так, натомість Ірпеня було запропоновано Борожанку, Бучу або ж Вишгород; натомість Броварів – Бориспіль. Щодо майбутнього Переяславського району зазначався його можливий склад – території Переяславщини, Баришівщини, Згурівщини, Яготинщини та Березані [19, с. 2].

⁴ Згідно з постановою від 30 жовтня 2019 р. ВРУ №251-IX місто Переяслав-Хмельницький перейменовано на Переяслав.

12 червня 2020 р. уряд затвердив новий адміністративний устрій базового рівня – в Україні було сформовано 1469 територіальних громад. КМУ було видано розпорядження № 715-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Київської області», у додатку до якого містився перелік територіальних громад з вказанням включених до них територій, зокрема й Переяславщини (табл. 2).

У п. 1.10 проекту постанови ВРУ № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів» від 12 червня 2020 р. було передбачено утворення Переяславського району з адміністративним центром у місті Переяслав. До його складу мали включити території Баришівської селищної, Березанської міської, Дівичківської сільської, Згурівської селищної, Переяславської міської, Студениківської сільської, Ташанської сільської, Циблівської сільської, Яготинської міської територіальних громад, затверджених КМУ.

25 червня 2020 р. відбулася нарада за участю заступника голови КОДА Є. Калініна щодо розгляду питання «Про визначення центрів одиниць субрегіонального рівня адміністративно-територіального устрою Київської області у лівобережній частині Київської області серед міст Бровари, Бориспіль, Переяслав». Згідно з протоколом засідання, Переяслав отримав належну кількість голосів, аби бути одним з районних центрів. Втім поза порядком денним на засіданні було обговорено перспективу щодо центрів Північно-Броварського та Південно-Броварського районів у містах Бровари та Бориспіль [28, с. 3].

30 червня 2020 р. Комітетом з питань організації державної влади місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування ВРУ було прийнято рішення про виключення Переяслава з переліку центрів районів Київської області. В намаганні відстояти право бути районним центром 6 липня представники органів влади Переяславщини зустрічалися з колегами з Яготина, Згурівки, Баришівки та Березані. 7 липня було надіслано лист до голови вищевказаного комітету з проханням про повторне засідання. 8 липня керівники Переяславщини вирушили до КОДА задля обговорення ситуації, що склалася на засіданні 25 червня [28, с. 3].

9 липня 2020 р. вищевказаний комітет провів засідання, у порядку денному якого було розглянуто питання «Про перегляд рішення від 1.07.2020 щодо утворення та ліквідації районів».

Голова комітету А. Ключко та голова підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою В. Безгін утрималися від підтримки питання про утворення районного центру в Переяславі. 15 липня 2020 р. законопроект про затвердження укрупнених районів, за яким Переяслав позбавлявся статусу районного центру було знято з порядку денного засідання ВРУ. Того ж дня відбулося позачергове засідання профільного комітету. Щодо Переяславського району було запропоновано дві пропозиції народних депутатів. А. Скороход – створити район у межах Переяславського, Яготинського, Згурівського та Березанського. Пропозиція набрала 13 з 14 необхідних голосів членів комітету. С. Бунін подав пропозицію створити Переяславський район у складі попередніх районів та міста Березані, яка набрала лише 6 голосів [29, с. 2].

17 липня 2020 р. ВРУ прийняла Постанову № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів». Коментуючи документ, місцева газета зауважила про ліквідацію 490 старих районів та утворення 138 нових. Відмічалось, що замість 25 районів у Київській області було утворено 7 – Білоцерківський, Бориспільський, Броварський, Бучанський, Обухівський, Фастівський та Вишгородський [9, с. 3]. Вказаною постановою було ліквідовано Переяслав-Хмельницький район. Переяславська міська, Дівичківська, Студениківська, Ташанська та Циблівські територіальні громади, що входили до колишнього Переяслав-Хмельницького району, були включені до складу Бориспільського району.

Місцева преса зафіксувала інформацію щодо судових позовів з метою відстояти ідею створення Переяславського району. Так, з публікацій відомо, що 23 липня 2020 р. на сесії Переяславської міської ради було ухвалено рішення направити позов до Верховного Суду України. Постанову ВРУ №807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» вимагалось визнати протиправною та нечинною в частині приєднання міста Переяслава до Бориспільського району та ліквідації Переяслав-Хмельницького району. Також повідомлялося, що депутатами було підписано звернення до діючого та минулих Президентів України щодо створення Переяславського району [7, с. 3]. У серпні Верховний Суд України відмовив Переяславській міській раді в оскарженні постанови, якою було ліквідовано Переяслав-Хмельницький район [25, с. 2]. На засіданні 7 жовтня ним мала розглядатися позовна заява

Переяславської міської ради до ВРУ з проханням визнати постанову від 17 липня 2020 №807-IX протиправною та нечинною в частині створення Бориспільського району в складі з Переяславською міською радою [18, с. 2]. Процес апеляції до судової установи не мав успіху. 16 грудня 2020 р. Переяслав-Хмельницька районна державна адміністрація була реорганізована, відбулося її приєднання до Бориспільської РДА. Її очільника С. Дяченка було звільнено з посади голови розпорядженням Президента України від 29 березня 2021 р. [30, с. 3].

Унаслідок процесу децентралізації та втілення відповідного реформування упродовж останніх років в адміністративно-територіальному відношенні Переяславщина змінила свій статус. Відбулася її докорінна трансформація (табл. 3). Припинив своє існування Переяслав-Хмельницький район⁵, місто Переяслав перестало бути районним центром, відповідно ставши центром Переяславської міської територіальної громади в межах Бориспільського району Київської області.

Переяславська міська територіальна громада була створена в 2020 р. Цей процес відбувся на основі згаданого вище розпорядження КМУ від 20 травня. У травні та червні її попередній склад було вказано в додатках урядових розпоряджень (табл. 2). 26 червня 2020 р. з'явилося розпорядження міського голови м. Переяслава про створення робочої групи з вивчення та розрахунку спроможності нової Переяславської громади. За результатами її діяльності було встановлено, що, з врахуванням 6,5 тисяч мешканців сіл, що ввійшли до неї, загальна чисельність її населення становитиме 32,5 тисяч [13, с. 7]. На 90-ій сесії міської ради представники влади міста та ОТГ Переяславщини погодили передачу об'єктів нерухомого майна з власності Переяслав-Хмельницького району у власність територіальної громади м. Переяслава, зокрема адміністративних будівель районної ради [12, с. 6]. Процес реорганізації шести сільських рад, що ввійшли до Переяславської міської громади, завершилося на початку січня 2021 р. Відповідно, було ліквідовано Великокаратульську, Вовчківську, Гайшинську, Гланишівську, Дем'янецьку та

Мазінську сільські ради. При цьому їх юридичні, управлінські, господарські функції, грошові активи та майно перейшли до Переяславської міської ради. Уповноваженими особами громад у селах стали сільські старости [6, с. 6]. Адміністративні перетворення в межах громади зумовили нові рухи в бік розвитку міста Переяслава. Так, у місцевій пресі було зауважено питання перспективи включення до меж міста територій трьох сіл: Чирське, Гайшин та Гребля [31, с. 3].

Згідно із статутом, затвердженим 18 листопада 2021 р., Переяславська міська територіальна громада включає у себе місто Переяслав та шість старостинських округів: Великокаратульський старостинський округ у складі сіл Велика Каратуль, Мар'янівка, Плєскачі (з центром у с. Велика Каратуль); Вовчківський старостинський округ (з центром у с. Вовчків); Гайшинський старостинський округ у складі сіл Гайшин, Гребля, Чирське (з центром у с. Гайшин); Гланишівський старостинський округ у складі сіл Гланишів, Довга Гребля (з центром в с. Гланишів); Дем'янецький старостинський округ у складі сіл Дем'янці, Харківці (з центром у с. Дем'янці); Мазінський старостинський округ (з центром в с. Мазінки) [17].

Інші села колишнього Переяслав-Хмельницького району відійшли до чотирьох сільських об'єднаних територіальних громад, утворених упродовж 2017–2019 рр. (див. у тексті – прим. атора).

28 січня 2021 р. КМУ було підтримано законопроект «Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України». Зокрема, передбачено, що загальна чисельність населення у районі має становити не менше ніж 150 тисяч осіб, а його адміністративний центр має визначатися з урахуванням історичних особливостей, географічного розташування, наявності інфраструктури для розміщення місцевих органів виконавчої влади, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Історія територіальних змін Переяславщини доводить, що цей регіон здавна мав важливе політично-адміністративне значення та

⁵ У 1923 р. Переяславський район у складі п'яти волостей: Переяславської, Помокельської, Студениківської, Ташанської та Дем'янівської – існував у межах Золотоніської округи; у 1925–1930 рр. – Київської. З 27 лютого 1932 р. Переяславський район (з 11 березня 1944 р. перейменовано у Переяслав-Хмельницький) став частиною Київської області.

зазнавав динамічних змін. Він перебував біля витоків творення української державності, тут формувалися ключові культурно-духовні та національні риси українців. Визначальне значення Переяслава на багатовіковому тлі вітчизняної історії беззаперечно вказує на потенціал для розвитку міста та його довколишнього ареалу в

нових умовах європейського співжиття. Враховуючи історичний досвід, попередні здобутки регіону та об'єктивні чинники еволюційного поступу громад Київщини, буде логічним припустити, що на подальшому шляху реформування її територіальних об'єднань може знову окреслитися перспектива утворення Переяславського району.

Таблиця 1. Відомості про об'єднані територіальні громади Переяслав-Хмельницького району Київської області на 5 лютого 2020 р.⁶

№	Назва ОТГ	Центр громади	Назви територіальних громад (населених пунктів) території яких входять до складу ОТГ
1	Ташанська	с. Ташань	Ташанська Виповзька Горбанівська Денисівська Малокаратульська Помоклівська Улянівська Шевченківська
2	Циблівська	с. Циблі	Циблівська Лецьківська Полого-Яненківська Полого-Вергунівська Світанківська Хоцьківська

Таблиця 2. Відомості про об'єднані територіальні громади Переяслав-Хмельницького району Київської області на 12 червня 2020 р.⁷

№	Назва ОТГ	Центр громади	Назви територіальних громад (населених пунктів) території яких входять до складу ОТГ
1	Переяславська	м. Переяслав	Переяславська Великокаратульська Вовчківська Гайшинська Гланишівська Дем'янецька Мазінська
2	Дівичківська	с. Дівички	Дівичківська Єрковецька Ковалинська Стовп'язька

⁶ Інформація наводиться в таблиці на основі відомостей Перспективного плану формування територій громад Київської області, затвердженого розпорядженням КМУ від 18 листопада 2015 р. № 1206 (в редакції розпорядження КМУ від 19 квітня 2017 р. № 266-р) та змін, внесених до перспективного плану формування територій громад Київської області, затверджених розпорядженням КМУ від 5 лютого 2020 р. № 90-р.

⁷ Інформація наводиться в таблиці на основі відомостей Перспективного плану формування територій громад Київської області, затвердженого розпорядженням КМУ від 20 травня 2020 р. № 600-р (Арк. 10–11, 17) та додатку «Адміністративні центри та території територіальних громад Київської області» (Арк. 10–11, 17) до розпорядження КМУ від 12 червня 2020 р. № 715-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Київської області».

3	Студениківська	с. Студеники	Студениківська Козлівська Переяславська Пристромська Семенівська (Баришівський район) Сомководолинська Соснівська Строківська
4	Ташанська	с. Ташань	Ташанська Виповзька Горбанівська Денисівська Малокаратульська Помоклівська Уляннівська Полого-Вергунівська Шевченківська
5	Циблівська	с. Циблі	Циблівська Лецьківська Полого-Яненківська Світанківська Хоцьківська

Таблиця 3. Територіальні громади (з населеними пунктами) утворені на базі колишнього Переяслав-Хмельницького району Київської області у 2020 р.⁸

№	Назва громади	Населені пункти	Площа (км ²)	Чисельність населення
1	Переяславська територіальна громада	с. Велика Каратуль с. Вовчків с. Гайшин с. Гланишів с. Гребля с. Демянці с. Довга Гребля (кол. Леніне) с. Мазінки с. Мар'янівка м. Переяслав – адміністративний центр с. Плєскачі с. Чирське	260.9	31947
2	Дівичківська територіальна громада	с. Веселе с. Гречаники с. Дівички – адміністративний центр с. Єрківці с. Кавказ с. Ковалин с. Стовп'яги	262.6	4367
3	Студениківська територіальна громада	с. Заострів с. Козлів с. Лесяки с. Переяславське с. Пристроми с. Семенівка	324.8	6964

⁸ Інформація наводиться в таблиці на основі відомостей сайту (<https://decentralization.gov.ua/>). Відомості щодо деяких населених пунктів скореговано та уточнено автором.

		с. Сомкова Долина с. Соснівка (кол. Радянське) с. Соснова с. Строкова с. Студеники – адміністративний центр		
4	Ташанська територіальна громада	с. Виповзки с. Воскресінське с. Горбані с. Дениси с. Мала Каратуль с. Натягайлівка (суч. Пологи-Вергуни) с. Перше Травня (суч. Пологи-Вергуни) с. Пологи-Вергуни с. Положаї с. Помоклі с. Тарасівка с. Ташань – адміністративний центр с. Травневе с. Улянівка с. Чопилки с. Шевченкове	335.3	5308
5	Циблівська територіальна громада	с. Вінинці с. Лецьки с. Пологи-Чобітьки с. Пологи-Яненки с. Світанок с. Хоцьки с. Циблі – адміністративний центр	389.4	5938

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Gromada.info інформаційно-довідковий портал ОМС України. URL: <https://gromada.info/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

2. Батрак В. Василь Вовчанівський: «Люди хочуть швидких результатів. Успіх залежить від солідарної співпраці всіх, хто живе і працює в громаді». *Вісник Переяславщини*. 10 грудня 2021. С. 3.

3. Батрак В. Громади Переяславщини: розширюється Студениківська та створюється Гайшинська. *Вісник Переяславщини*. 18 жовтня 2019. С. 5.

4. Батрак В. Кабмін затвердив склад об'єднаних громад Переяславщини. Їх буде п'ять. *Вісник Переяславщини*. 29 травня 2020. С. 3.

5. Батрак В. Олександр Слюсар: «Ми першими створили громаду і прагнемо стати найкращими». *Вісник Переяславщини*. 24 вересня 2021. С. 9.

6. Батрак В. У Переяславську міську громаду села прийшли з грошима і майном. *Вісник Переяславщини*. 12 лютого 2021. С. 6.

7. Батрак В., Шкребтієнко В. «Залишитися без району – це моральна і статусна втрата, удар по історичній значимості Переяславщини». *Вісник Переяславщини*. 31 липня 2020. С. 3.

8. Білоус Л. У Ташанської громади великі плани. Деякі вже втілено. *Вісник Переяславщини*. 17 квітня 2020. С. 8.

9. Верховна Рада проголосувала: Переяслав не буде районним центром. *Вісник Переяславщини*. 24 липня 2020. С. 3.

10. Інформаційний портал «Погляд». URL: <https://poglyad.tv/na-kyuyivshhyni-zaproponuvaly-alternatyvnyj-proekt-rajonuvannya-vin-vklyuchaye-6-rajoniv-video-article> (дата звернення: 24. 10. 2022).

11. Мадісон І. У Ташані відгуляли день народження громади. *Вісник Переяславщини*. 27 серпня 2021. С. 8.

12. Мілютін Л. Адмінбудівля райради та інше майно району перейдуть у власність міста. *Вісник Переяславщини*. 25 вересня 2020. С. 6.

13. Мілютін Л. Вивчали спроможності Переяславської громади. *Вісник Переяславщини*. 18 вересня 2020. С. 7.

14. Мілютін Л. Міська рада відтепер – «Переяславська» і без «Київської області». *Вісник Переяславщини*. 22 листопада 2019. С. 5.

15. Мілютін Л. Один із майбутніх районів Київщини має бути з центром у Переяславі. *Вісник Переяславщини*. 11 жовтня 2019. С. 5.

16. На Київщині п'ятьох районів достатньо? *Вісник Переяславицини*. 26 липня 2019. С. 4.

17. Офіційний сайт Переяславської міської територіальної громади. URL: <https://phm.gov.ua/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

18. Переяслав включили до Бориспільського району незаконно? *Вісник Переяславицини*. 25 вересня 2020. С. 2.

19. Переяславський район залишається на новій карті області. *Вісник Переяславицини*. 12 червня 2020. С. 2.

20. Сайт Бориспільської районної державної адміністрації Київської області. Офіційний веб-портал. URL: <http://raybori.gov.ua/category/tsiblivska-silska/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

21. Сайт Дівичківської територіальної громади Київської області. URL: <https://divyckivska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

22. Сайт Студениківської територіальної громади Київської області. URL: <https://studenykivska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

23. Сайт Ташанської територіальної громади Київської області. URL: <https://tashanska-gromada.gov.ua/statut-20-36-12-28-11-2020/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

24. Сайт Циблівської громади Київської області. URL: <https://tsg.gov.ua/> (дата звернення: 24. 10. 2022).

25. У Верховному Суді позови Переяслава та Ірпеня про зміни районування відхилено. *Вісник Переяславицини*. 21 серпня 2020. С. 2.

26. У Дівичківській ОТГ три старости й десять членів виконкому, одинадцять місць вакантне. *Вісник Переяславицини*. 27 листопада 2020. С. 6.

27. У Циблівській ОТГ на посади прийшли досвідчені фахівці. *Вісник Переяславицини*. 27 листопада 2020. С. 6.

28. Усик В. «Домовляємося, але готові протестувати». Переяслав відстоює право бути районним центром. *Вісник Переяславицини*. 10 липня 2020. С. 3.

29. Усик В. Переяславу не вистачило одного голосу, щоб стати районним центром. *Вісник Переяславицини*. 17 липня 2020. С. 2.

30. Через вісім місяців після ліквідації району звільнили голову РДА. *Вісник Переяславицини*. 2 квітня 2021. С. 3.

31. Шкрібтєнко В. Межі Переяслава розширять за рахунок сіл. *Вісник Переяславицини*. 6 серпня 2021. С. 3.

REFERENCES

1. *Gromada.info* informatsiino-dovidkovyi portal OMS Ukrainy [Gromada.info is an information and reference portal of the Local Government of Ukraine]. URL: <https://gromada.info/> (data zvernennia: 24. 10. 2022).

2. Batrak, V. (2021). Vasyl Vovchanivskyi: «Liudy khochut shvydkykh rezultativ. Uspikh zalezhyt vid solidarnoi spivpratsi vsikh, khto zhyve i pratsiuie v hromadi»

[Vasyl Vovchanivskyi: «People want quick results. Success depends on the solidarity of everyone who lives and works in the community»]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 10. 12. 2021, 3 [in Ukrainian].

3. Batrak, V. (2019). Hromady Pereiaslavshchyny: rozshyruetsia Studenykivska ta stvoriuietsia Haishynska [Communities of Pereiaslavshchyna: Studenykivska is expanding and Gaishynska is being created]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 18. 10. 2019. 5 [in Ukrainian].

4. Batrak, V. (2020). Kabmin zatverdyl sklad ob'iednanykh hromad Pereiaslavshchyny. Yikh bude p'iat. [The Cabinet of Ministers approved the composition of the united communities of Pereiaslavshchyna. There will be five of them]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 29. 05. 2020, 3 [in Ukrainian].

5. Batrak, V. (2021). Oleksandr Sliusar: «My pershymy stvoryly hromadu i prahnemo staty naikrashchymy» [Oleksandr Sliusar: «We were the first to create the community and we strive to become the best»]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 24. 09. 2021, 9 [in Ukrainian].

6. Batrak, V. (2021). U Pereiaslavsku miski hromady sela pryishly z hroshyma i mainom [Villagers came to the Pereiaslavsk urban community with money and property]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 12. 02. 2021, 6 [in Ukrainian].

7. Batrak, V., Shkrebtiienko, V. (2020). «Zalyshytisia bez raionu – tse moralna i statusna vtrata, udar po istorychnii znachymosti Pereiaslavshchyny» [«To be left without a district is a moral and status loss, a blow to the historical significance of Pereiaslavshchyna»]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 31. 07. 2020, 3 [in Ukrainian].

8. Bilous, L. (2020). U Tashanskoi hromady velyki plans. Deiaki vzhe vtileno [The Tashan community has big plans. Some have already been implemented]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 17. 04. 2020, 8 [in Ukrainian].

9. Verkhovna Rada proholosuvava: Pereiaslav ne bude raionnym tsentrom [The Verkhovna Rada voted: Pereiaslav will not be the district center]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 24. 07. 2020, 3 [in Ukrainian].

10. *Informatsiynyi portal «Pohliad»* [Information portal «Pohliad»]. URL: <https://poglyad.tv/na-kyiyivshhyni-zaproponuvaly-alternatyvnyj-proekt-rajonuvannya-vin-vklyuchaye-6-rajoniv-video-article> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].

11. Madison, I. (2021). U Tashani vidhulialy den narodzhennia hromady [The community's birthday was celebrated in Tashan]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 27. 08. 2021, 8 [in Ukrainian].

12. Miliutin, L. (2020). Adminbudivlia rairady ta inshe maino raionu pereidut u vlasnist mista [The administrative building of the district council and other property of the district will become the property of the city]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 25. 09. 2020, 6 [in Ukrainian].

13. Miliutin, L. (2020). Vychaly spromozhnosti Pereiaslavskoi hromady [They studied the capabilities of the Pereiaslav community]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 18. 09. 2020, 7 [in Ukrainian].

14. Miliutin, L. (2019). Miska rada vidteper – «Pereiaslavska» i bez «Kyivskoi oblasti» [From now on, the city council is «Pereiaslavska» and without Kyiv region]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 22. 11. 2019, 5 [in Ukrainian].
15. Miliutin, L. (2019). Odyn iz maibutnikh raioniv Kyivshchyny maie buty z tsentrom u Pereiaslavi [One of the future districts of Kyiv region should be centered in Pereiaslav]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 11. 10. 2019, 5 [in Ukrainian].
16. Na Kyivshchyni p'iatokh raioniv dostatno? [Are five districts enough in Kyiv region?] *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 26. 07. 2019, 4 [in Ukrainian].
17. Ofitsiyni sait Pereiaslavskoi miskoi terytorialnoi hromady [Official site of the Pereiaslav urban territorial community]. URL: <https://phm.gov.ua/> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].
18. Pereiaslav vkluchyly do Boryspilskoho raionu nezakonno? [Was Pereiaslav included in the Boryspil district illegally?] *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 25. 09. 2020, 2 [in Ukrainian].
19. Pereiaslavskiy raion zalyshaietsia na novii karti oblasti [Pereiaslav district remains on the new map of the region]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 12. 06. 2020, 2 [in Ukrainian].
20. Sait Boryspilskoi raionnoi derzhavnoi administratsii Kyivskoi oblasti. Ofitsiyni veb-portal [The site of the Boryspil district state administration of the Kyiv region. Official web portal]. URL: <http://raybori.gov.ua/category/tsiblivska-silska/> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].
21. Sait Divychkivskoi terytorialnoi hromady Kyivskoi oblasti [The site of the Divichki territorial community of the Kyiv region]. URL: <https://divychkivskagromada.gov.ua/> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].
22. Sait Studenykivskoi terytorialnoi hromady Kyivskoi oblasti [Site of the Studeniky territorial community of the Kyiv region]. URL: <https://studenykivskagromada.gov.ua/> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].
23. Sait Tashanskoi terytorialnoi hromady Kyivskoi oblasti [The website of the Tashan territorial community of the Kyiv region]. URL: <https://tashanskagromada.gov.ua/statut-20-36-12-28-11-2020/> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].
24. Sait Tsyblivskoi hromady Kyivskoi oblasti [Site of the Tsybliv community of the Kyiv region]. URL: <https://tsg.gov.ua/> (data zvernennia: 24. 10. 2022) [in Ukrainian].
25. U Verkhovnomu Sudi pozovy Pereiaslava ta Irpenia pro zminy raionuvannia vidkhyleno [In the Supreme Court, the lawsuits of Pereiaslav and Irpen about changes in zoning were rejected]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 21. 08. 2020, 2 [in Ukrainian].
26. U Divychkivskii OTH try starosty y desiat chleniv vykonkomu, odyndatsiate mistse vakantne [There are three elders and ten members of the executive committee in Divichkivska OTG, the eleventh place is vacant]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 27. 11. 2020, 6 [in Ukrainian].
27. U Tsyblivskii OTH na posady pryishly dosvidcheni fakhivtsi [Experienced specialists took up positions in Tsyblivska OTG]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 27. 11. 2020, 6 [in Ukrainian].
28. Usyk, V. (2020). «Domovliaiemosia, ale hotovi protestuvaty». Pereiaslav vidstoiuie pravo buty raionnym tsentrom [«We agree, but we are ready to protest». Pereiaslav defends the right to be the district center]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 10. 07. 2020, 3 [in Ukrainian].
29. Usyk, V. (2020). Pereiaslavu ne vystachylo odnogo holosu, shchob staty raionnym tsentrom [One vote was not enough for Pereiaslav to become the district center]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 17. 07. 2020, 2 [in Ukrainian].
30. Cherez visim misiatsiv pislia likvidatsii raionu zvilnyly holovu RDA [Eight months after the liquidation of the district, the head of the RDA was dismissed]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 2. 04. 2021, 3 [in Ukrainian].
31. Shkrebtienko, V. (2021). Mezhi Pereiaslava rozshyriat za rakhunok sil [The borders of Pereiaslav will be expanded at the expense of villages]. *Visnyk Pereiaslavshchyny*, 6. 08. 2021, 3 [in Ukrainian].

Нагайко Тарас Юрійович, кандидат історичних наук, завідувач науково-дослідного відділу історичного краєзнавства, Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав», Переяслав, Україна.

Nahaiko Taras, Candidate of Historical Sciences (PhD), Head of the Scientific and Research Department of Local History, National Historical and Ethnographic Reserve «Pereiaslav», Pereiaslav, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1439-3576>

E-mail: taras.nagaiko@gmail.com

Одержано 10. 10. 2022